

Абай поэзиясында маңызындағы құндылықтар көрінісі және оған ілімі

.XIX ғасырдың ұла тұрғасы - Абай атамыз келіскен ұрпаққа өмірі білімі мен саналы-
ның мен тартымды шұра етіп қалдырған. Ол бауыршарының арасында орасан зор ағылалмен,
парасатымен, адалгершілік сонда қашеттерімен ерекшелігі, өмір жолын білім мен
ілімі арнаған ерекше тұлға. Абай ел мен тұрғының арасында ишпендік өнерімен,
дауыстарды ишпен арқылы таптыған болатын. 17-ші қара сөзінде «Ақыл, қайрат, шұрықты
бірдей ұста, сонда танық боласын ештен бөлек» - деп Абай ата ел ішінде көрнекті
екетін дәлелдеген.

Абайдың философиялық көз қарасы, тұжырымдары, 15 қара сөзіндегі өшпесі, адам-
ның өмірі деген ұғымның мен көзқарасын тубелілі өзгертуге амарада. Қисында, "артық
жылы кітапта, ерінбей оқып көруге" - деп Абай атамыз текке айтып кеткен жоқ
қой, айқара айтып тұрған кітаптарды оқуға кедергі келтірмейді. Мағына Абай
атамыздан 400-ден астам өлеңі, 15 қара сөзі, тарихқа үлгіге кететін болса
тарихта: Абайдың 7 күні бір деп айтып кеткен. Бұл тұжырымдар қазақ тұрғының
рухын біріктіріп, туын билік ұстауға көмектеседі. Бұлардың ішінде маңызындағы
құндылықтар көрінісі мен Абайдың ілімі аңыз көрсетілім Абай атамыз
мағына "тамағын жоқтық, түрліше жоқтық, жоқтық адам баласын" - деп
өшпес қалдырып кеткен екен. Бұл мағына берілімі тек адамға ұлттық
құны тігер беретін өшпес. Осымен Абай атамыз әр сөзін аңыз және жоқ айта
білген.

Мұхтар Әуезов "Абай жолы" атты еңбегі арқылы Абайға дегенімен кеткен. Сол
ілімі мен еңбектерінің арқасында қазіргі ұрпақ, келесі ұрпақтар да Абайдың өмір
жолымен таппа алады. "Абай жолы" оқылатын, Абайдың білімімен қалың - мұзды
қалың. Қазіргі біздің өзі "қазаққа қолымен қолымен ұстау керек" - деп
айтып кеткен. Әзір Абайда, өйткені Абайсыз қазақ елін өшпестену мүмкін емес.

Абай
кіші
нозы
білет
де үе
екіні
қысе
шабо
кәте
Тес
Өсеі
Ерік
ауы
То
кез
күні
бал
деп
Әтк
кі
ба
ба
қа
бі
бі

құндылық десе Абай атамның адам бол дегенің ескеруге болады.
Өсек, өткірлік, мақтаншақ, ерікшек бекер мал шайпақ деп Абай атамның
адам болу үшін осылардан аулақ болу керек деп айтқан. Малпынадағандық
құндылық таларшы, білімге құштар болу мен исаман заттардан
аулақ болу көрінісіне ие. Мен үшін тек Абай атамнан ықын, ишүреке
өткірлік қанаатты сөз шыққан. Соңға алмасулар.
Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, Абай атамның поэзиясы
мен шығармалары адамдыққа, білімге мақаран қана қоймай ықпалдан-
дырады. Ал білімі мен іліміне келетін болсақ оған сын түсіру
мүмкін емес. Себебі, Абай есімі білім жолында әрқашан аталады.
Малпынадағандық құндылық ол адам болу. Оған ықын заттың
бәрі жатады. Абай ұлы тұлға!

Абай поэзиясындағы жасалмағандық құндылықтар көрінісі және ақын ілімі.

Эссе

Қазақ десе Абай өсімі қатар келіреді. Абай атамыз бүкіп түркі халқына танылған дана ақын, данышпан, үлгі тұтар ұлы тұрға. Қазақ отаршылдығына жаны ашық, зорлық пен білімге жетпеген жас. Қазақ халқы тек күйбең тірлік пен аман қалу, мал бағу сынды шаруаларға бас қатыратын. Араларында өзі жасқау болып қана қоймай ұрпаққа да үйретіп, өмірді тек шектеп, босқа қиялдануды білетіндер де болды. Бұл Абай атамыз бірінші кезекте үлкен ететін ілімі болды. Белгілі бір деңгейге дейін жасқаулықтан кейін ойлай алмайтындықтар Абай атамыздың күйзелеттің. Абай атамыздың өркениет дамуына деген құштарлығы мен төрелі ойлауы жасқаулықта сезіндіретін. Оның поэзиясы ілімі мен білімге ынталандырады.

"Адам бол" - бұл Абайдың ұлт шектеуінен асып жасалмағандыққа айтылған ұлы сөзі, ұстанымы. Мен Абайдың поэзиясын және шығармаларын оқып, адам болуды ұқтам. Ұлтшылдықты ғана емес, сыйластықты да басты орынға қою керек. Еріну сынды жасаман қасиеттерден аралы арқылы білімге деген құштарлығын арттырды. Себебі, сол жасаман қасиетпен аралы деп Абай атамыз әр шығармасында айтады. Жалпыадамдық құндылық ол сыйластық, тәрбие мен білімге кәсіп тіреледі. Өзіміз білетіндей жасқау адамның саласы жасалмағандық құндылықты ескермейді де, өлемейді. Өзіміз талсана қарайтын дүниелі ол Абай атамыз ой-өрісінің төрелігі. Ол кісі қазіргі күннен келешектің зорлығы мен білімнің тірелігі. Абай атамыз тек ала жолмен, ұлттық құндылықтардың насихаттан, адамгершілікті күздейді. Қысқасы Абай атамыз білімге соны айту мүмкін емес. Білімі мен ізденісі шексіз данышпан, дана кісі. Тәрбиесіз берілген білім-адамзаттың қас жасауы дегенкі адамдық құндылықтарды әр шығармасына қоса отырып Абай данамағана танып көз жеткізуге болады. Жалпыадамдық

Қорытандылай келе түсінгенім, Абай поэзиясындағы жалпыадамдық құндылықтар көрінісі үлкен маңызға ие. Бұл құндылықтар бүгінгі күнде де өзектілігін жоғалтпаған және әрбір адам үшін өмірлік бағдар болып қала береді. Азын поэзиясындағы құндылықтар әрбір адамды өзін-өзі жетілдіруге, жан-жақты дамуға және қоғамда адамгершілікті болуға мақарады. Бұл құндылықтар болашақта да үлкен маңызға ие болатынына сенімдімін. Және оның маңызын болашаққа, болашақ ұрпаққа жеткізу менің міндетім болып қала береді.

2. Ең алдымен Абай Құнанбаев кім екенін анықтап алайық. Абай Құнанбаев қазақтың атақты ақыны, жалаңды жазушысы, дарынды драматург және қазақ әдебиетінің негізін салушылардың бірі. Ақынның әрбір жазылған нақыл-сөздері, қарасөздері мен шығармалары терең оймен жазылған. Ел мен елдің күресі, үкіметтің өзімшілдігі, сол кездегі халықтың соқырлықтан аңыз сөздермен жеткізе алған

Абай поэзиясындағы жалпаадамдық құндылықтар көрінісі айқын көрсетіледі. Ақын әр шығармасында құндылықтар жайлы сөз қозғайды. Атап айтатын болсақ рухани құндылықтар ерекше орын алады. Мысалға Абайдың мына сөзін алуға болады: «Ақыл, қайрат, әңгіреті біргедей ұста». Абайдың бұл сөзі адамның үйлесімді дамуының маңыздылығын көрсетеді. Бұл үш қасиет адамды жан-жақты дамуға, моральдық-этикалық құндылықтарды сақтауға және қоғамда адал, әрі әділ болуға жетелейді. Ақын рухани құндылықтар арқылы халыққа көп нәрсе жеткізе алды. Соның ішінде үкіметтің өзімшілдігін, білімсіздіктің көбейіп бара жатқанын, адамдардың төкаппарлығын күйіне отырып жазған.

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №

Шығармалары, поэзиялары туралы байланысты өтеді. Абай атамыздың өлеңі ерекше
балтақандықтан, әрбір оқушының қызығушылығын қозғайды.

Абай поэзиясында малпадалық құндылықтар көрінісі және оған ілімі.

Абай Құнанбайұлы 1845 жылғы Семей облысында дүниеге келді. Абай Құнанбайұлы кішкентай кезінен ақсақал, ескенкер, ізденісші болған. Абай аталықтың әр өлеңі, қарасөзі, поэзияларын адалаумен әй тастайды. Абайдың екі кішкентай кезінен қасиет алып, бар білетінін үйреткен. Абай Құнанбайұлының осындай тәжірибесі, ақсақал балуға жеткізіс де үлкен екебі бар. Себебі, ол кішкентай кезінде әлсіз, қолында өсті. Құнанбайұлының екінші ілімі - Ғылым Абайдың өсиеті. Абай Құнанбайұлы қазық өлеңі үшін көз ілмей, қысқак өткен аталарымыздың бірі. Қазіргі таңда Абай аталықтың барлық өлеңі жастарға мұқабат беріледі деп ойлаймын. Мәселен, Ғылым таптай мауында өлеңін қауыпсыз айта кетсем, бұл өлеңді жастардың білімділігіне, ескерткен мағына қасиетте болуық айтқан.

Бұл нәрседен қашық бол,
Өсек, өтірік, мауықшық,
Бірінен, бекер мал шашпақ, деленің әр бір қазық өзіңіз байындағы жаман қасиеттерден аулақ болу керек. Абайдың поэзияларын оқу арқылы біз өзімізге көп нәрсе ала аламыз. Поэзиялардың әрқайсында шындық, өмір, адалдық жайлы айтылған. Қазіргі таңда осындай тәжірибесіз, тәжірибесіз, бейбіт өмірде үйіп қалып қалып Абай аталықтың таңғалар көп. Абайдың 45 қарасөзі бар. Өлеңдерін қолдана айта өтсем Сегізай, Әсеміз Балма әр келе, Қыз, Қол, Маз. Ең бірінші шырқалған «Қыз болды, одан кейін Қол, Маз деп барлық мезгіл туралы шырқалды. Абай кішкентай кезінде тектік болғандықтан, өскенде өте молшыра бала болды. Екі Абайдың оқудан шырқалып, қолында үйіміз жүрді. Себебі, Абай кішкентай болғандықтан ойлау қабілеті үлкен адамдықпен еді. Абайдың кішісі болған, үлкені баланы барлықтай ойлайтын. Барлық нәрсе дәрімені жастарға берді. Оның адалдығына беретін ақыл-кеңестері өте керемет болған. Құрметпен айта кетсем, Абай аталықтың өзге қалыптан шықпалары көп. Қазық тілін алып алып қолдана екебі орысша зор. Қазіргі таңда барлықтай азаматқа қиямет жасалмай келіп ұрпаққа насихаттау керек. Барлықтай әрбір поэзиясын оқит оның астарын түсінейік. Менің ойымша қазіргі таңда Абай аталықтың еске алуға арналған көптеген іс-шаралар өтеді. Мәлі сайық

Балашағына сенімін. Үлкен үміт арттымын. Шұбарланған бала
жаспақ дағаз тілімізді өз дәліліңде сақтауына үмітім бар.
Қазақтарды дағаз тілімізге шығаратынына сенімін. Ата-
баба үмітімізді ақтауға бар күшімізді саламыз. Қуаныш Сұлбаев
мен Ахмет Байтұрсынұлының дағаз тілі үміт жазған еңбегі
адамдарда. Қуанышқа кездесер болса, Ахмет Байтұрсынұлының
дағаз балаларымыз сауатты ашасын деп істемек істерің
балаларда өскен үмітімізді ақтауды талаптаймыз. Балашақты
ардайымын сенімімен дағаз керек дейді.

Кешегі мен өткенді ұмытпағың,
Бүгінгі мен Балашақты ұмытпағың.
Дағаз тілін көтерудегі бас мақсатты,
Мәңгі сақта жадында ұмытпағың!

Әсе тақырыбы: ③ Қазақ тілі: кеше, бүгін, ертең.

2. Алай поэзиясында жалмағандың құндылықтар

көрінісі әке ағын інісі.

1. Қаншы және Ғылыми майдан ("Қаншы Стамбаев")

роман - жасі байына).

Мен әседе қазақ тілінің кешесі мен бүгін және ертеңін жазғын келеді. Қазақ тілінің кешесіне көз жүгіртсек майданда, қан төгісте жүрген, тіл үшін өздерін қызын ата-бабаларымыз есімізге түседі. Көне жастарымыздың, әйелдердің жылап жатқан дыбыстары құлағымда естіледі. Қазақ тілін құлдырату мақсатында өзге мемлекеттердің көрсеткендерін ұмыту мүмкін емес. Бұны білсе, қазақ тілін жоюға мақсаттарына жүзеге асырып, қазақ тілін, қазақ елін, жерін жоюға тырысты. Қазақ тілінің ертеңіне күдікпен қарады. Баламашы жоқ деді. Бірақ қазақ тілінің бүгін, ертеңі, біздің. Ал кешесінде, өткенінде істемей қастандықтарымыз ұмыту мүмкін емес.

Бүгінгі таңдамы қазақ тіліне келетін болсақ, әлде қашан үстінде. Жазғын дамыды деп айту қиын. Көбінесе іс-қазандарда, журналдарда орыс тілі көп қолданылады. Үшү күнде авиацияда ағылшын тілін қолданады. "Неге қазақ тілін қолданбайсыз?" деген сұрақ мақалайды. Сонда қазақ тілін сақтап қалған бабаларымыз, жет-кешіктеріміз, ата-бабаларымыздың үміті мен сенімі қайда қалды? Не іс-қазандарда қазақша жазбаса? Үшкі қазақ тілін қолдануға балады қой. Орыс тілінде жазылмақ журналдарда неге қазақ тілінде жазып шығармаса? Бүгінгі таңдамы мақалайтан сұрағымыз ая...

Ендігі күнде ертеңіне тоқталатқан болсақ,

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять